

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:

Pe un an	50 Lei
Pe jumătate de an	25 „
Pe un pătrar de an	12 1/2 „
Un număr	1 Leu.
Pentru străinătate pe un an	80 Lei.

Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”; iar banii pentru abonamente și inserțiuni se trimit administrațiunii „TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA DIECEZANĂ” în Caransebeș.

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficiale, concursuri edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 60 Lei, până la 200 de cuvinte 90 Lei, de aci în sus 120 Lei.

Prejudecățile timpului față de preoțime.

De Diaconul Dr. Gh. Comșa.

Multe împrejurări au contribuit ca, în ziua de astăzi unii preoți să nu se mai bucure de considerațiile din trecut. Cuvântul sf. Scripturi: „*Celce vă urăște pe voi, pe Mine Mă urăște*” — apasă astăzi greu asupra lor și — firește — nu numai asupra lor, ci asupra tagmei preoțești întregi. De sine înțeles, cu cât este mai mare prăbușirea morală, prejudecățile se prezintă în cortegii din ce în ce mai funeste.

Cine se miră, că astăzi este mai mare răceala față de preoțime ca ori și când? Oare să nu fie adevărat, că și preotul ortodox român este însoțit pe alocurea de răceală, indiferență, dispreț și zâmbete ironice? Constatăm cu durere, că în mare parte este adevărat. Ar fi cel mai rău lucru pentru noi, dacă nu am recunoaște, că există prejudecăți față de tagma noastră preoțească. Ele nu sunt îndreptățite, dar sunt apte a ne potența zelul în combaterea sudălmilor, înjurăturilor, ocărilor, hoțiilor, ex-crocheriilor, a luxului desmățat și a desfrâului ce se practică sub ochii noștri pe o scară atât de întinsă!!

În fața acestei stări de lucruri fiecare preot să-și examineze conștiința. Repet, că e greșit, de sigur, a susține, că prejudecățile față de tagma întregă a preoțimii, sunt justificate. Dar prin examenul de conștiință, la care se va supune fiecare preot, se va constata, că sunt justificate prejudecățile față de preoții, pe care îi va muștra conștiința. Și este în interesul fiecăruia, să se supună examenului, căci numai așa își va potența zelul. Nimic nu poate să ajute mai mult unui preot de azi, decât aprețirea prejudecăților.

Mântuitorul nostru Isus Christos a fost cuprins din toate părțile de prejudeții. Aceiași Evrei, cari îl așteptau cu nerăbdare, l-au răstignit pe cruce, pentru că au fost orbiți de prejudecățile, care le-au întunecat sufletele. Evreii trăiau în ideea egoistă, că Mesia al lor va fi mai bogat decât Solomon și va trăi mai splendid decât împăratul August. Când însă au văzut împrejurările modeste, sărăcioase ale Nașterii Lui, intrând în reșeaua dobitoacelor, le-a stat mîntea în loc.

Evreii așteptau un cuceritor puternic, care în fruntea unei oștiri viteze, va împărți porunci dela răsărit până la apus, va vărsa sânge, spre a delimita la marginile pământului regatul evresc. Dar când au văzut pe fiul teslarului încunjurat de pescari, îl priviau cu cea mai mare neîncredere. Isus spunea, că este Fiul lui Dumnezeu, dar Evreii îl învinuiau, că hulește. Doreau semn dela dânsul, care a făcut *minuni* și atunci l-au acuzat, că are legături cu diavolul. Iar la urma urmelor, l-au răstignit pe Domnul, căci — în loc să aducă împărăția jidovească — a spus, că împărăția lui Dumnezeu înlăuntrul omului este.

Prejudecățile oamenilor vinovați l-au răstignit pe Domnul, întru carele nici o vină nu a fost... Aici este punctul culminant, asupra căruia trebuie să se concentreze cugetarea noastră, spre a spulbera prejudecățile care ne împresoară. Vor fi totdeauna oameni, cari — cu toată munca și curățenia vieții noastre — să ne judece, să ne osândească, dar datoria noastră este să muncim, spre a nu cădea din vina noastră pradă prejudecăților.

O seamă dintre condițiile ce ar promova prestigiul preotului și al învățătorului în fața neamului.

Disertație cetită în adunarea învățătorescă-preotească din plasa Caransebeșului și jur, de preotul S. Bistreanu.

Zice-se în cartea sfântă, că: Dumnezeu a creat pe întâiul om; iar istoricul laic Haydn scrie, că: ființă după chip și asemănarea sa l-a creat, înzestrându-l cu demnitate și superioritate, cu privirea la ceriu, încunjurat de splendoarea ce o oferă lumea aceasta atât de perfectă, cu variația ce conține vieața animalică și verdele arborilor.

Și cel ce se respectă pe sine va recunoaște, că omul e o ființă dotată cu o parte din calități dumnezeiești, ceea ce ni se dovedește ec-latant, contemplând un copilăș în leagăn; căci ne oferă imaginea unei anumite perfecțiuni a întâiului om, cu aureola de inocență ce îl decorează și cu ochiul său în care ni se oglin-dează Edenul ceresc.

Se perondează generații — admirând această frumoasă lume cu înțeleapta ei întoc-mire, pân'ce se ivesc adânc cugetători dornici de a cunoaște mai deaproape pe Creatorul acestei lumi, din care apoi se promovează un fel de recunoștiință față de acest Creator și consecința este, că-se pune temei religiei sau cultului religios.

Omul, socotit în miniatură, a fost și este o lume; iar timpul crează eroi întru promo-varea binelui, moralei și recunoștiinții și încet se formează casta celor ce se ocupă cu partea intelectuală din om, adecă preoții și învățătorii.

E tare și omul, dar mai puternic e leul; omul poate alerga cu îndemâneală, dar sunt multe animale cari îl întrec în fugă; corp are omul, dar și arborii au corp; omul are instinc-tul său, puterea de a se mișca liber, dar această însușire o posed și viermuleții cei atât de ne-însemnați; glas are omul, d'apoi lătratul unui câne nu dovedește un glas destul de sonor; apoi și țipetul vulturului e strident, mugetul bouului mai puternic și cântecul privighitoarei e mult mai dulce și plăcut urechilor.

Deci, prin ce, oare s'ar deosebi omul?

Prin minte și suflet.

Căci o știm prea bine, că corpul omului e fără temei; tot ce-i muritor se înalță, ca iarăși să cadă, crește și scade, se golește, ca apoi iarăși să se umple. Însă ceea ce îi dum-nezeesc, are numai o fire; mintea e o parte a Duhului sfânt și alcătuită corpului.

Sufletul și mintea sunt două comori dum-nezești strâns legate de olaltă și compun o

însușire: una și nedespărțită. Prin aceasta di-feră omul de celelalte făpturi terestre; acestea sunt unicul său bun, căci celelalte le posed și animalele.

Și această comoară a omului, adecă su-fletul și mintea sunt puse la dispoziția a doi factori, ca să le ciseleze și perfecționeze, adecă la dispoziția învățătorului și a preotului.

Au cetit, că la anul 356 î. Chr. se naște regelui Filip al Macedoniei un copilăș, care deveni cu timpul „Alexandru cel mare“. Și ajungând copilul la anii cari necesitau educație, regele Filip scrie celui mai înțelept bărbat al anticității păgâne, adecă înțeleptului Aristotel, următoarea scrisoare: „S'o ști, că mi s'a năs-cut un fiu, și mulțămesc zeilor, nu atât că mi-au dat copilășul, ci mai ales că m'au în-vrednicit a posedea în tine un învățător, care va ști să-i dea educația sufletească și spiritu-ală necesară unui viitor domnitor, și sper, că tu îl vei educa astfel, ca să stăpânească Ma-cedonia cu demnitate și înțelepciune“.

Noi încă suntem fiii unui puternic Stăpân, și suntem destinați și avem misiunea de a stă-pâni o lume și nu o țărișoară; iar cel ce ne-a hotărât a fi oameni, a și dispus să avem un învățător și conducător în cele sufletești. Acest conducător înțelept, sfătuitor amabil și indul-gent este Duhul sfânt, carele și-a întocmit în sufletul fiecăruia o școală admirabil ajustată; iar îngrijitorul acestei școale este învățătorul și preotul.

Acești doi factori sunt meniți a conduce această școală: unul că să producă suflet re-ligios-moral și celalalt minte intelectuală-morală.

N'ar trebui să insist, căci cred, că fiecare român află necesară și educația religioasă-mo-rală, totuși trăind în aceste timpuri de meta-morfozare a neamului omenesc și știind, că Ro-mânul dela fire înclină spre cultură extrava-gantă, care îl mână spre povârnișul ateismului, mă simțesc îndemnat a relata, că am cetit un episod dintr'o catastrofă, care a cerut victime peste 1300 vieți omenesti. În Franța, în oc-nele de cărbuni dela Courrcerès s'a întâmplat la anul 1906 o mare nenorocire, s'a aprins gazul dintr'o ocnă și au pierit 1300 oameni. O parte muriră momentan sucumbați de gaz, alții mai târziu de foame și sete, fiind separați de lumea din afară prin închiderea ocnelor cu pietre și pământ. După un interval de 20 de zile sunt scoși la lumină treisprezece ocnari, cari fiind în apropierea grajdurilor subterane, s'au hrănit cu nutrețul cailor. Și unul dintre acești salvați istorisește, cum au învățat ei acolo — în pământ — a se ruga. Știți, că în Franța s'a scos religia din școale, ca un ce nefolosi-

tor, căci poporul francez se consideră de popor cult și superior bigotismului și așa toți, cucerii de noile dogme socialiste — comuniste, uitară de Dumnezeu și rugăciune. Cei 13 înși, cari erau meniți perirei, încunjuțați de întunecul mormântului și de liniștea sinistă a morții, zăceau aproape inconștienți, neputând a se orienta de este zi ori noapte, neputând indica mersul timpului, și fără a avea cunoștință, statură aproape trei săptămâni fără speranță de mântuire. Auziau succesive lovituri de săponi și chilăvițe, strigau, dar vocea li se înăbușă și disperarea lor devenea tot mai îngrozitoare și apoi îi mai turmentă și setea și foamea: erau destinați unei morți tragice. Sbuciumându-se astfel, unuia dintr'ânșii îi vine o inspirație, aducerea aminte, că mamă-sa — fiind el copilăș — l-a învățat rugăciunea „Tatăl nostru“, dar cu timpul o uitase. Mereu, ajutat de memorie, e capace a rosti „rugăciunea Mântuitorului“ pân'la a treia cerere „Vină 'mpărăția Ta, fie voia Ta, precum în ceriu așa și pe pământ!“ Și aceste puține cuvinte din frumoasa rugăciune mică dânsul le rosti adeseori, căci conștii în suferință se grupau în jurul său, și îl asediau să rostiască sf. rugăciune, ca s'o audă și să-și câștige putere de viață și nădejde de mântuire. Cei mai cu putere o sorbeau din gura rostitorului ca pe o apă ce izvorește din stânca muntelui; iar cei ce își trăiau ultimele clipe, o ascultau zimbând fericiți, că s-au împăcat cu Dumnezeu.

Neamul românesc s'a susținut ca popor genuin de sorginte latină numai prin biserică și școala sa; iar învățătorii și preoții ar fi să fie considerați ca conservatori a românismului.

Acești doi factori, deși sunt avizați a vieții într'un cerc inferior, totuși nizuiesc mereu să-și păstreze un suflet sublim, pentru ca să nu se lipsească de demnitate în caracter și purtare, și în maestria aceasta sustă apriga și continua lor luptă, căci la dimpotrivă își pierd stima și încrederea.

Sf. părinte Ioan Crisostom scrie: „Părinților, voi sunteți apostolii fiilor voștri; iar locuințele voastre sunt biserici. Și dacă noi, conducătorii sufletești, suntem datori a priveghia pentru sufletele copiilor voștri, cu atât mai mult voi cari i-ați născut“.

E frumos și sublim a fi educătorul unei generații, căci învățătorul e stăpânul timpului și alfabetul său e mai puternic decât baioneta ostașului.

Daniele zice: Ca stelele vor străluci cei-ce învață tinerimea!

Și iarăși: Cei educați în sens religios-moral, au devenit oameni demni, eroi în fapte glorioase.

Apoi s'a mai dovedit, că numai individul educat în spirit religios-moral, va avea interes pentru acești doi factori, și așa noi întru susținerea nimbului, ba chiar a existenței noastre ca preot și învățător, să nizuim a ne educa generațiile în înțeles religios-moral.

Noi, cei dela sate, avem cu satisfacție să recunoaștem, că până în prezent țăranul își are determinate contururile referitoare la idealul său în preot și învățător.

Chiar și copilășul mai răsărit e astfel educat în casa părintească, că își zugrăvește naintea ochilor săi sufletești măreția, superioritatea și sfințenia ce nutrește în internul său despre învățătorul și preotul său, — se înțelege, că în felul cum îi permite și frageda-i inimă, și mintea lui puțin dezvoltată.

Și sorginta acestui ideal nu este alta, de cât că în genere noi, copiii de țărani, în vremea copilăriei noastre, primisem dela părinți o astfel de orientare, căci ei prin exemplul lor infiltraseră în noi stima și venerația față de acești doi factori, pe cari țăranul — în cadrele înguste ale satului său îi consideră de unicii și cei mai legitimi conducători naturali a săi.

Enunț fără greș, că preotul și învățătorul au fost din vremuri uitate promovatorii religiosității și moralității, precum și a puținei învățături ce permiteau împrejurările.

Îmi aduc cu duioșie aminte, că erau momente și nu rare, că în dumineci și sărbători, dacă dispoziția sufletească sau comoditatea nu permitea preotului să cuvinteze creștinilor, cu învoirea acestuia, învățătorul cetia din strănă căzania și noi ieșiam edificați din biserică.

Și iarăși, de câte ori era învățătorul ocupat cu economia, care îl susținea pe el și familia sa, ne suprindea apariția modestă a preotului, care se nizuia să suplinească pe fratele și ortacul său întru instruirea intelectuală a tinerimei.

Apoi pe teren social — economic toț pe acești doi factori îi vedem dând sfaturi și mai ales prin propriul lor exemplu de muncă, prin exemplul viu, contribuiau eficace la ridicarea stării materiale a țăranului și la raționala lucrare a moșiei strămoșești.

Și apoi cine dintre noi nu-și aminteste cu drag priveliștea — aproape sublimă, ce ne-o oferea poporul român, care în frunte cu acești doi factori și conducători naturali ai săi, împunea respect și oare care admirație, la diferitele alegeri municipale și dietale.

Știm, că stropșorul de apă contribuie la mărirea râului și că micuțul stejar încă adauge la umbra ce, ne-o oferă verdele codru.

Acești doi factori ai timpurilor trecute au brăzdat timid și cu modestie în agrul neamului nostru pe acest pământ străvechi, într'un interval de aproape două mii de ani și meritul nu li se poate contesta.

Școala românească era considerată până mai deună zi ca fiica a bisericeii, și enorme sacrificii materiale a făcut maica biserică pentru susținerea fiicei sale.

Că astăzi s'a rupt legăturile dintre mamă și fiică, că fiica s'a înstreinat cu totul dela sânul mamei sale, e deajuns de regretabil, și consecințele mult dăunătoare pentru neam nu sunt eu chemat a le profeti!

Voi, stim. domni învățători și împreună lucrători din jurul Caransebeșului, faceți încercarea, ca pe acești doi factori să-i readuceți la văgașul cel bătătorit de venerații nostri înaintași, și bine faceți și suntem mulțămitori de aceasta bunăvoință desinteresată a voastră.

Acești doi factori, cari stau față 'n față, ca două foruri coordonate, dacă o voesc și dacă sunt conduși — nu de interese egoiste, ci de dorința sacră a lupta pentru mărirea și susținerea neamului, nici acum nu e târziu; căci poporul dela sate încă nu și-a pierdut încrederea în noi și păstrează viu în inima sa neprihănită de duhul semidoctismului, idealul său întru noi.

Poporul rezonază și recunoaște, că preotul de pe amvon și 'n cadrele secrete ale sf. mărturisiri și cu orice ocaziune ce i-se oferă, nizuește a mângăia, lumina și edifica; apoi că învățătorul său, căruia i-a încredințat scumpa sa odraslă spre educare, muncește pentru a neamului mărirea; acest popor încă ține cu dragoste și perseverență la acești doi factori.

Recunosc cu durere sufletească și cu multă mâhnire, că în timpul mai recent, devenind liberi în țară proprie, dăm de cazuri sporadice, unde se ivește decadentă în această calitate frumoasă a poporului, — dar am firma speranță, că trecând neamul nostru peste această evoluție contrasă din războiul mondial, iarăși se va reîntoarce la recunoașterea autorității și stimei ce odinioară o dovedise acestor doi factori și slujbași ai săi.

Noi însă avem sacra datorință să nizuim într'acolo, ca să ținem la nimb, respective prestigiul de preot și învățător, ca prestigiul de conducători și luminători ai poporului românesc.

Dacă acum — din darul providenței divine — am ajuns să fim omenește salariați, să nu credem, că a sosit timpul de odihnă și de comoditate.

În deosebi acum să avem în vedere misiunea sublimă ce ni-se impune și să ne fe-

rim a fi considerați ca o apă stătută, ci să fim ca apa dătătoare de sănătate ce izvorește din stânca muntelui.

Mântuitorul ne învâta: a fi lumina adevărului, căldura iubirii și puterea faptelor bune.

Pentru susținerea prestigiului nostru recomand fraților învățători și preoți: moralitatea; căci afirmă înțelepții omenimei: creșterea morală e cea mai sublimă operă omenească, e continuarea operei divine, creațiunea sufletului.

Și numai indivizi morali au avut o crotială deosebită în viață socială omenească.

Apoi sublimul întemeitor al creștinismului — Isus — a impus omenimei demoralizate prin moralitatea sa.

Popoarele anticității țineau mult la moralitate, și Romanii numai câtă vreme au fost morali, erau și eroi și cuceritori de lume.

Se zice, că Platon și Aristotel și alți filosofi antici, au câștigat mai mult din moralitatea lui Socrate, decât din știința lui.

Să fim conștiințioși întru îndeplinirea misiunii, căci deși va lipsi adesea controlul superiorilor, totuși avem un superior scrupulos, care ne controlează activitatea noastră, e conștiința; și toate bunurile lumesti, toate plăcerile toate comorile acestei lumi sunt neînsemnate, o nimica chiar, pe lângă pacea internă.

Religioși să fim, ținând cu convingere și perseverență la legea strămoșească, căci glăsuște chiar păgânul înțelept Aristotel: Omului să-i dai crezământ, căci numai el crede într'o dumnezeire.

Să fim buni, căci Isus zice prin evangh. Ioan: Împărăția lui Dumnezeu este în lăuntrul vostru. Deci oamenii să fie buni, și de aceea se cere să fie drepti și onești, din ceea ce precede bucuria și pacea.

Modestia încă să fie o calitate deosebită a noastră, căci știut este, că nemodestul dejună în abundență, de prânz cam sărăcios, iar rușinea îi așterne cina. Nemodestii sunt ca furnicile care aleargă pe un arbore în sus și'n jos, iar spor nu dovedesc.

Să susține, că necesități imperioase constrâng acești doi factori ai neamului, ca să i-a parte activă într'un anumit sens în politică și să aparțină unui partid politic. Eu însă m'am convins, că atașarea la cutare partid e numai în detrimentul poziției noastre, căci imediat ne dovedim de antagoniști ai altui partid politic; deci s'o evităm.

E drept, că cel ce știe rezona cu calmul recerut, nu va pretinde ca acești doi factori conducători a românismului dela țară să ab-

zică de dreptul lor cetățenesc, dar în prezent și sub influința unei prese prea pătimase și ostilă nouă, mai ales în stadiul luptelor electorale, să fim noi cât de conștiințioși în ale oficiului și totuși nu vom fi scutiți de suspiciuni și apostrofări dejositoare.

Deci să nizuim mai întâi a ne educa poporul, ca să ajungă la abilitatea de a judeca și rezona care partid politic are raționament de viață și numai după aceea să pornim la luptă.

Remediu de prestigiu este și virtutea, căci frica de un rău mare e cel mai mare rău ce ar ajunge pe om. Și profesând virtutea ne vom nizu a o infiltra în elevii noștri, câștigând eroi patriei noastre iubite. Istoria Romanilor ne dă mari și însuflețite exemple de virtute, ca Scaevola, Regulus, Cato ș. a.

Având darul de a poșede convingeri și dacă am precizat, că aceste convingeri sunt de folos, să nu permitem ca orice nechiemat să tenteze la nimicirea lor, căci avem exemple, cum un Socrate și toți acei renumiți indivizi ai omeniei au suferit patimi, vrăjmășii, ba chiar moarte pentru convingerile lor. Oare sf. martiri nu pentru convingerile lor suferiră cele mai crâncene pătimiri?

Acești doi factori să țină la însușirea sincerității, cu o fire deschisă, ca așa poporul numai cuvânt amicabil și sincer să audă rostindu-se.

Poporul dela sate așteaptă și recunoaște în noi pe adevaratul cărturar, deci să nu esităm ca în continu studiind, prin citirea de cărți folositoare să ne câștigăm cunoștințe vaste și astfel să ținem pas cu spiritul timpului.

Activi să fim, căci activitatea postorală și didactică sunt motive de admirare și cucerire, se înțelege, că numai dacă acestea merg în asociație cu bunătatea și mila.

Ca preot, cu o experiență de peste patruzeci și unu de ani de păstorire, trebuie cu regret s'o recunosc, că școala nu se mai consideră ca fiică a bisericeii, și sporadice vor fi cazurile unde s'ar mai dovedi oarecare legătură de afinitate între biserică și școală. Și dacă ar și fi, e de prevăzut, că însăși legea țării tinde a ridica barieră între acestea și separatismul acesta se va perpetua mereu.

Dar eu nici nu mai aflu de consult, ca învățătorul să conducă strana cântăreților, căci imediat egoismul ar tinde a submina bună înțelegerea între acești doi factori, și s'ar da răuvoitorilor motiv de a sămâna discordie între aceste două foruri coordonate. Preotul cu onorațiilor bisericeii vor ști să-și ajute, ca cantoratul să nu sufere nimic,

Însă pentru a susține în biserică disciplina între școlari și pentru decor, ar contribui mult la prestigiul statului învățătoresc, dacă învățătorul ar conduce pe școlari și i-ar iniția în cântarea responsoriilor la sf. liturgie.

Și dacă modernismul și emanciparea noastră ne împedecă pe viitor, ca în biserică și școală să lucrăm în bun acord pentru promovarea binelui obștesc, este un al treilea loc de educare și adevărat „casele culturale”; iar eu indic pe acestea de cele mai convenabile focare de a lumina poporul.

Și întrucât unul din acești doi factori ar dovedi astfel de calități ostile bunei înțelegerii și armoniei, cari tind spre discordie și discreditare reciprocă, ceea ce dă un deplorabil spectacol și dezastroasă priveliște, așa da sfatul, ca partea cea mai cuminte să se jertfească pe sine, ca într'un fel de ostracism, cum era la anticii Greci. Exemplul ni-l oferă Aristide, care n'avea loc în statul atenian în rând cu rivalul său Temistocle.

Inchei cu rugăminte, ca preotul și învățătorul să se obicinuiască și cu abnegația; dar să țină strict și la cuvintele apostolului neamurilor, că suntem: „Indreptători celor fără minte, învățători pruncilor, având formarea științei și adevărului în lege.

Iar înțeleptul păgân Platon scrie: „Toate lucrurile, cuvintele, ba chiar și gândurile voastre să se înceapă cu Dumnezeu.” (Epist. 8.) Și iarăși: „Toți câți au numai o leacă de înțelepciune vor ruga, vor cere ajutorul lui Dumnezeu în întreprinderile lor.”

Din însemnările unui ariciu știutor de carte.

— În valea Jiului. —

Poveste: de Sura.

— Și eu zic ca și briliantul — prietenul nostru — și eu m-aș fâli cu neamuri atât de folositoare, cum sunt grafitul și cărbunele, totuși nu mi-ar veni la socoteală să fiu făcut în fabrici, după cum am auzit despre rubin și alte pietre scumpe, și după cum ne-a povestit, că oamenii sunt aproape să găsească mijlocul de a fabrica diamantul — vorbi inelul.

— Și crezi Dumneata, că n'au să ajungă chimiștii să fabrice aur? întrebă stropul de apă.

— Niciodată, răspuse inelul. Nu s'au încercat și nu s'au muncit alchimiștii sute de ani ca să găsească peatră filozofală?

— Ce-i aceea, peatra filozofală, întrebă cremenea.

— Peatra filozofală e *ceva*, cu ajutorul căruia să poți face aur din ori ce metal, răspuse inelul. Dar rezultatul sfertărei alchimiștilor n'a fost altceva decât ajungerea la încredințarea, că dorința lor n'a fost decât o adevărată nebunie.

— *Ideea* de a face aur din ori ce metal, nu-i o nebunie, după cum ți se pare Dumitale, zise cu blândețe

stropul de apă; eu am convingerea, că dacă oamenii nu și-au ajuns scopul, cauza este, că n'au avut la îndemână toate mijloacele de cari aveau nevoie.

— Și nu le vor găsi nici odată, zise inelul.

— Vreau să vă povestesc rezultatele unor cercetări, pe care le fac în zilele noastre chimiștii, și veți vedea și Dumneavoastră, că părerile, pe care vi le-am spus adineaori, sunt foarte întemeiate.

— Spune-ne, te rog, interveni cremenea.

— Chimiștii au izbutit să dovedească faptul, că toate corpurile pe care lumea le credea simple, de fapt sunt alcătuite din hidrogen sau din heliu.

— Despre hidrogen și despre heliu am mai auzit vorbindu-se, grați inelul; oamenii învățați spun, că sunt niște gaze, cari se prefac în lichid numai cu mare anevoie, dar nu știu ce înseamnă corpuri simple.

— Corpurile simple, lămuri stropul de apă, sunt corpurile pe care omul nu le putuse desface până astăzi nici cu ajutorul luminei, nici cu ajutorul căldurei, nici cu al electricității și nici prin ajutorul mijloacelor chimice. Și ca să înțelegeți și mai bine, vă pot spune, că în univers nu sunt decât corpuri simple și corpuri compuse. Numărul corpurilor compuse este foarte mare. Prin mijloacele despre care v'am vorbit adineaori, corpurile compuse se desfac în corpuri simple. Numărul corpurilor simple cunoscute până astăzi se ridică la 86 la 87.

Știu, că e greu de lămurit, totuși te-am ruga să ne spui și nouă câțiva corpuri simple ca să avem și noi idee, zise inelul.

— Din corpurile simple fac parte toate metalele, răsunse stropul, apoi dintre cele ce nu sunt metale, mai cunoscute vă pot aminti: pucioasa, fosforul, arsenicul, origenu, azotul și antimoniul.

— Va să zică, a cam început să se micșoreze numărul corpurilor simple, zise inelul pe gânduri.

— Așa se pare, adăogă stropul de apă; învățatul chimist Rutherford din Anglia a și izbutit să descompună câțiva. Astfel el a dovedit, că azotul, borul, fosforul, aluminiul și sodiul pot să fie desfacute în hidrogen; apoi carbonul și oxigenul pot fi prefăcuți în heliu.

— Mare comedie, se amestecă și diamantul. Se vede, că Rutherford asta are la îndemână izvoare foarte puternice de energie.

— Se înțelege de la sine, întări stropul de apă.

— Dar bine, fraților, noi bașca vorbim și bașca ne'nțelegem. Stropul spunea adineaori niște corpuri despre care eu n'am mai auzit până acuma. Pucioasa o cunoaște toată lumea; despre fosfor știe atât, că din el se fac chibriturile; știu, că mare parte din aer e făcut din azot; știu, că din aluminiu se fac tacâmuri ușoare și vasele soldaților; dar nu știu ce-o fi sodiul, borul și carbonul — întreabă cărbunele de pământ cu oare care nedumerire.

— Sodiul este un metal care se găsește în sarea de bucătărie; borul este un nemetal care să scoate din acid boric, iar carbonul este partea principală a diamantului și a cărbunilor de tot felul. De oarece, când ardem diamantul, nu rămâne de cât foarte puțină cenușă, putem spune, că el este făcut din carbon aproape curat, — spuse stropul de apă.

— E bine, când întreabă omul, ca să se dumerească pe deplin, zise cremenea, dar ar fi bine, ca să nu pierdem firul discuțiilor noastre.

— Fii pe pace, îi răspunse stropul de apă, și chiar o să-mi urmez cele ce voiam să vă spun. Chimistul Rutherford întrebuințează în cercetările sale emanația

radiului. Nici nu mă îndoiesc, că știți, că emanația este un fel de gaz, care izvorăște din radium și este cea mai puternică energie pe care o cunoaște omul până astăzi. Cu ajutorul ei a descompus Rutherford corpurile amintite în hidrogen sau în heliu.

— Și în definitiv ce urmăresc chimiștii de astăzi? întreabă diamantul.

— Chimiștii voiesc să știe, care-i materia primordială, adică materia din închegarea căreia sunt făcute corpurile simple cunoscute astăzi; iar după ce vor ajunge aci, vor căuta să pună problema inversă, adică: în laborator și apoi în fabrici vor pleca materia primordială și vor face rând pe rând corpuri simple.

— După părerea mea pasul aceste este cel mai greu și nu vor putea nici odată să fabrice metalele.

— Nu se știe, continuă stropul de apă: omul care muncește și se străduiește pentru o idee și nu se lasă învins cu una cu două, va ajunge în mod sigur, mai curând sau mai târziu, ca s'o înfăptuiască. Dacă nu reușește în timpul vieții sale scurte și dacă ideea este chiar adevărul în carne și oase, atunci aceea idee va fi luată de urmași, de oamenii cu învățatură și cu pregătire mai teinică, iar bunul sfârșit nu va întârzia și va pune coroană de glorie peste munca cinstită. Dragii mei, nu se știe ce va aduce ziua de mâine. Aud și eu, că în America niște învățați: fizicieni și chimiști, ar fi descoperit un izvor de căldură, care are 20.000 de grade. Poate că în curând vor descoperi altele mai puternice, și eu vă mai spun odată, că nu se știe ce ne va aduce ziua de mâine.

— Noroc, că terminarăm, adăogă inelul, pentru că fetele ies din apă și merg să se nbrace.

În adevăr, după ce se răcoriseră și se jucaseră în deajuns cele trei tinerete, veniră vesele lângă hainele lor, se sterseră de apă, se nbrăcară, iar cea mai mare veni și-și ridică inelul.

Plecară răsând și glumind, se opriră pe dâmbul presărat cu floricele, se gătiră cu maci și cu albastrele, apoi luară poteca spre porțița din fundul grădinei. Soarele se scobori după dealurile din față, din spre miază noapte se zărea geana aurice a unui nou, iar aerul începuse să se răcorescă pe nesimțite. Pe deal coborau copiii, cari mânau vitele n spre satul care începuse să se umple de larmă.

Cât de fermecătoare-i natura în cadrul unei sări liniștite de vară, gândea copila cea mai tânără.

(Sfârșit)

Congresul „Societății Ortodoxe Naționale a Femeilor Române“

În zilele de 10/23 și 11/24 Iunie a. c. s'a ținut la Galați al XII-lea congres al primei societăți misionare de femei „Societatea ortodoxă“ din Țara noastră. S'a născut în vremea, când Biserica noastră a fost frământată de valuri interne și externe. De câte ori neamul și credința au fost izbite de vrăjmași văzuți și nevăzuți, de atâtea ori s'au găsit suflete mari, cari n'au pregetat o clipă de a salva averea primită dela strămoși. Perlele să nasc din ranele scoice!

Când Biserica papistașă credea, că aici la noi a găsit terenul cel mai prielnic pentru prozelitism, atunci câteva suflete de românce s'au grupat în jurul crucii și au format „Societatea ortodoxă.“ Dnele: Principesa Ale-

xandrina Cantacuzino, Zoe Râmniceanu, Maria Glogoveanu, răp. Esmeralda Manu și dsoara Elena Odobescu au fost primele mironoșite ale acestei societăți, având de prima președintă pe mama marelui patriot Nicolae Filipescu, pe regretata Anastasia Filipescu.

În timpul de 12 ani de existență a făcut progrese uimitoare și îndeosebi de când în fruntea ei stă Princesa Alexandrina Cantacuzino, o figură legendară, care cu drept cuvânt se poate pune alături de cele mai pioase ctitoare de lăcașuri sfinte, alături de „Domnițele” din epocile de mărire și de neîncetate lupte pentru Lege și Țară.

În timp relativ scurt această Societate a înființat din mijloacele proprii, în fiecare centru de județ din vechiul regat institute superioare de fete, grădine de copii, etc., iar acum și-a estins activitatea sa asupra întregii țări. În zilele de 23 și 24 Iunie congresul s'a ținut la Galați, unde s'a inaugurat clădirea proprie pentru institutul superior de domnișoare. Această clădire a costat 4.200.000 Lei și trebuia terminată într'un an, căci altcum și-ar fi pierdut dreptul la terenul cedat de primărie. De aci dela Galați a început curentul ostil și aci s'a și pus stăvilarul.

În vederea congresului, care a fost prezidat de I. P. S. Mitropolit al Moldovei Pimen, au sosit delegații tuturor filialelor din toate ținuturile, fiind prezenți și delegații tuturor ministerelor, cari au căutat să aducă elogii și recunoștiința Doamnelor pentru opera lor, — deși guvernul le dă o subvenție anuală numai de Lei 40.000!!!

Despre decursul congresului s'au publicat rapoarte amănunțite în cotidienele din București.

Din Ardeal și Banat au luat parte numai două delegațiuni: din Sebeșul-Săsesc și din Mehădia. Mehădia e cea dintâi localitate din Transilvania unde s'a înființat o filială și cea dintâi dintre toate, care din mijloacele proprii a deschis la sate prima grădină de copii. Delegația a fost compusă din dnele Maria Buracu, Sofia Bidivin, dsoara Alexandrina Dimitriu și părintele Coriolan Buracu.

E o greșală, că preoțimea noastră nu arată un interes mai deosebit acestei Societăți. Societatea ortodoxă este partea întregitoare a misiunii preoțești și înlocuește conducerea Bisericii acolo, unde oficialitatea nu poate avea destulă libertate. „Societatea Ortodoxă” a fost cea dintâi care a convocat o adunare impozantă, de protestare în contra „concordatului”; cea dintâi care a început propaganda pentru asigurarea în constituție a denumirii de „dominantă” a Bisericii noastre; și e cea dintâi care primește și misiunile străine, cari vin la noi în țară, ca să cunoască Biserica și așezămintele ei. — A vorbit despre aceste merite cu toată competență eruditul nostru arhimandrit I. Scriban.

Filiala Mehădia va avea onoarea să fie vizitată de distinsa Princesă Alexandrina Cantacuzino, însoțită și de alte doamne din Comitetul central.

Cu acest prilej se vor aranja, la 2 și 3 August st. n., mari sărbări culturale, la care vor participa delegațiuni și din alte părți.

Coresp.

Ș T I R I

Rugăm cu insistență On. Oficii parohiale, ca banii pentru abonamente și inserțiuni să nu-i mai trimită Cassei diecezane, ci să-i trimită deadreptul la adresa administrațiunei „Tipografiei și Librăriei diecezane”.

Familia regală în Banat. Se anunță, că în curând se va convoca un consiliu de miniștri, care va stabili data, la care M. M. L. L. Regele și Regina vor vizita mândrul nostru Banat. Majestatele Lor vor vizita orașele: Timișoara, Lugoj și Caransebeș, precum și locurile mai însemnate de pe teritorul domeniilor „Reșița.”

Alegere confirmată. Consistorul diecezan, în ședința sa din 15/28 Iunie a. c., a aprobat alegerea candidatului de preot *Tiberiu Gherga* de preot la parohia din *Coșava*.

Examele de fine de an la Institutul nostru teologic diecezan vor începe Luni, la 19 Iunie a. c. st. v., iar încheierea anului școlar se va face Sâmbătă, la 24 Iunie a. c. st. v.

Dela frații noștri din Jugoslavia. Primul rezultat al luptei politice ce o duce partidul român din Jugoslavia este acordul încheiat cu partidul guvernamental, că pe viitor în comunele locuite de români să nu se mai numească primari și funcționari comunali fără consimțământ-reprezentanților politici ai românilor. Numirile anterioare, care nu sunt în conformitate cu dorințele populației române, vor fi anulate. Partidul român a publicat un apel, prin care aderenții săi sunt invitați să aleagă comitete comunale și să stăruie, că locuitorii români să participe în număr cât mai mare la aceste alegeri.

„Glasul Minorităților” este titlul gazetei săptămânale, care apare la Lugoj, cu scopul de a arăta în limba românească dorințele și doleanțele minorității maghiare de la noi. Apare sub direcțiunea dlor Dr. Emeric Jakabffy și Dr. Ștefan Sutyok.

Ruperea legăturilor cu biserica rusă. Biserica rusă în urma înlăturării patriarhului Tihon din Moscova, cel din urmă patriarh legal cu continuitate de hirotonie canonică, a ajuns să aibă azi mai multe căpetenii, între care: patriarhul Antonie din Moscova, capul anticanonic al „bisericii vii” bolșevice; mitropolitul Antonie al Kievului, refugiat la Carlovăț în Sârbia și arhiepiscopul Ștefan din America, care s'a declarat independent. — Sf. Sinod al Bisericii române a hotărât să nu recunoască de legală starea de azi a bisericii ruse, până la revenirea ei la canonicitate.

Schimbul de colete poștale a fost reluat cu toate țările din Europa, inclusiv Rusia, cu care schimbul se va face prin intermediul Germaniei și Poloniei.

Nr. 1760 E/1923.

PUBLICAȚIUNE.

Consistoriul diecezei ort. rom. a Caransebeșului dă în arendă la licitație publică **pe un an** și anume pe anul economic 1923/24:

Sesiunile parohiale reduse, respective vacante din Alibunar, Biniș, Birda, Agadici, Bărbosu, Banloc, Bârna, Broșteni, Butin, Calina Comoriște, Coșteiul Vârșefului, Crivina Făgetului, Gladna-română, Iladia, Lugoj (cea vacantă și cea diaconală), Lugojel, Mătnicul-mic, Oreșat, Poeni, Pogânești, Rudăria, Săn-Mihaiu, Sărăzani, Scaiuș, Seceni, Sâlbăgel, Semlacul-mare, Târnova și Teregova.

Terminul de licitațiune îl vor fixa comisarii consistoriali exmiși la fața locului pentru ținerea licitației.

La licitație se admit numai acei reflectanți, cari depun vadiul recerut și anume de fiecare juger de pământ sesional din tractele protopresbiterale: Buziaș, Ciacova și Panciova câte zece (10) Lei, din tractele: Biserica-albă, Vârșeș câte opt (8) Lei, iar din tractele: Bogșa, Caransebeș, Făget, Logoj, Oravița și Mehadia câte șeasă (6) Lei.

În termen de opt zile, socotit dela ținerea licitației, se pot înainta supraoferte în scris la Consistoriul diecezan, având supraoferțele a fi înzestrate cu vadiul satorit, apoi cu declarația oferenților, că cunosc atât condițiunile de licitație, cât și pământul la care reflectează, precum și cu indicarea garanției materiale oferite în privința plății arenzii.

Consistoriul diecezan își rezervă dreptul a decide liber asupra ofertelor și respective a respinge orșice ofertă fără considerație la mărimea lui și fără nici o motivare și cu deosebire se accentuează, că întrucât arenda anuală oferită nu va fi mulțămitoare, se va publica licitațiune nouă, sau se va lăsa pământul de pășune. Despre acceptarea sau respingerea ofertelor vor fi avizați cei interesați, iar până atunci li-se interzice strict de a intra în pământ.

Atât Consistoriul diecezan cât și arendașul abziec de dreptul de a pretinde vre-o despăgubire, dacă prin o măsurare ulterioară s'ar constată, că pământul dat și luat în arendă e mai mare sau mai mic decât ce se arată în contractul de arendă, pentru că arendașul are să vadă pământul, ce se arendează și să declare în contract, că cunoaște acest pământ și îl arendează dupăcum se află de prezent în natură.

Ce privește arenda, arendașul e dator a plăti prețul de arendă pe 1923/24 în trei rate egale și anume I rată îndată dupăce s'a scris contractul din partea ambelor părți con-

trahente, a II-a rată la 1/14 Iunie 1924 și a III-a rată la 15/28 August 1924.

De dorit este însă ca arenda să se plătească tot pe câte un an înainte.

Vadiul se socotește în rata din urmă, adică în rata cu care se sfârșește contractul de arendă.

Prețul de arendă arendașul are să-l solvească și respective să-l trimită deadreptul la Cassa diecezană și nu se relaxează sub nici un titlu.

Darea de stat și cea comunală după pământul ce formează obiectul de arendă, o plătește Consistoriul diecezan și arendașul se oprește a plăti aceste dări, căci sumele plătite nu i-se vor rebonifica.

Păzitorii de țarină însă are să-i plătească arendașul, deasemenea dările după contractul de arendă și de venit.

Arendașul e obligat a face economie rațională pe lângă sistemul de sămănătură turnus.

Dacă arendașul n'ar împlini fie numai una dintre condițiunile și obligămintele stipulate în contractul de arendă și îndeosebi n'ar plăti vre-o rată de arendă la timpul satorit, Consistoriul diecezan are dreptul a desface îndată contractul de arendă, a scoate pe arendaș din pământ și a esarenda pământul ce formează obiect de arendă unui alt arendaș fără ca arendașul să aibă dreptul a cere vre-o despăgubire. Consistoriul își susține dreptul de regres neatins.

În privință orcărei neînțelegeri, ce s'ar putea naște între contraheți arendașul va avea să se supună judecătoriei de ocol din Caransebeș, precum și procedurii sumare.

Toate speșele împreunate cu încheierea contractului și respective competența erarială după contract, precum și speșele și daunele, ce le causează arendașul Consistoriului diecezan prin neîmplinirea vre-unei condițiuni de contract, are să le supoarte arendașul.

Întrucât ar lua în arendă mai mulți arendași vre-o parcelă de pământ, aceia sunt solidar obligați la toate cele cuprinse în contractul de arendă, adică. unul pentru toți și toți pentru unul.

În fine se observă, că Consistoriul diecezan nu primește nici o răspundere pentru eventualele urmări ale reformei agrare și respective pentru eventuala desfacere a contractelor de arendă din partea organelor statului.

Caransebeș, din ședința consistorială ținută în 10 Iunie 1923.

Episcopul diecezan:

Dr. Iosif Tr. Badescu.